Zadaća 2

Logički dizajn

Student: Bakir Činjarević, bcinjarevi1@etf.unsa.ba

Zadatak 1: Mooreovi i Mealyevi automati

Projektovati kolo koje sinhrono očitava sekvencu bita na ulazu, a na izlazu daje 1 kada očita sekvencu "10111" ili "10011" koristeći Mooreov i Mealyev automat.

Izlaz Mooreovog automata ovisi samo o trenutnom stanju. Stanja automata grafički izgledaju ovako:

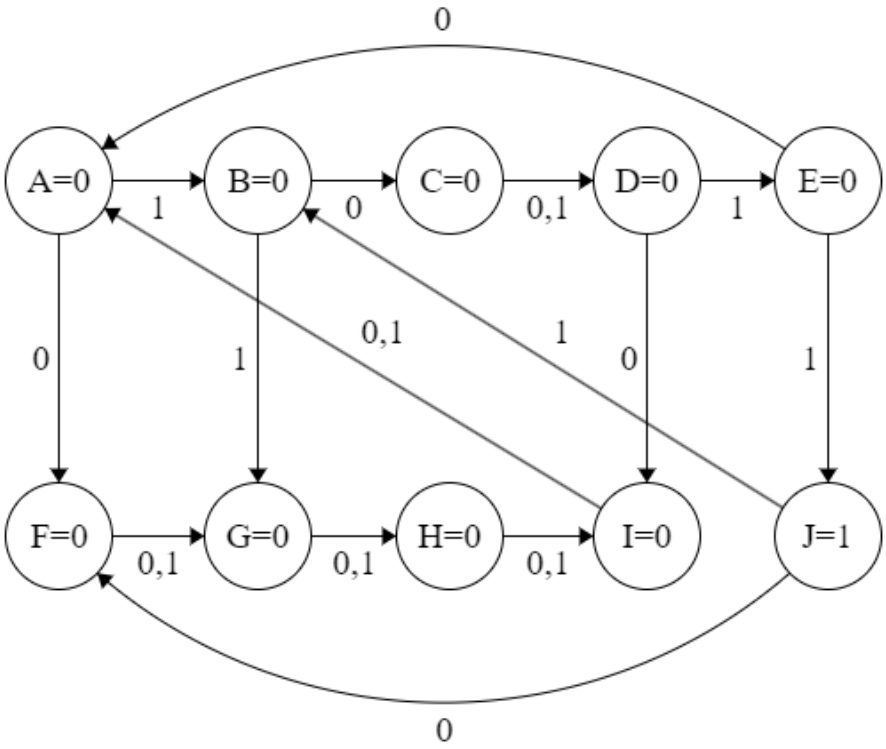

Potrebno nam je $\lceil \log_2 10 \rceil = 4$ memorijska elementa za kodiranje stanja. U tablici istine, sljedeće stanje ovisi o trenutnom stanju i ulazu. Nakon što raspišemo tablicu istine, bitovi za D flip flipove $J_3 J_2 J_1 J_0$ (iako služe za D flip flopove, biti su označeni sa J; ovo je sitnica koju sam prekasno shvatio), redom, su određeni svojim izrazima preko sljedećih K-mapa:

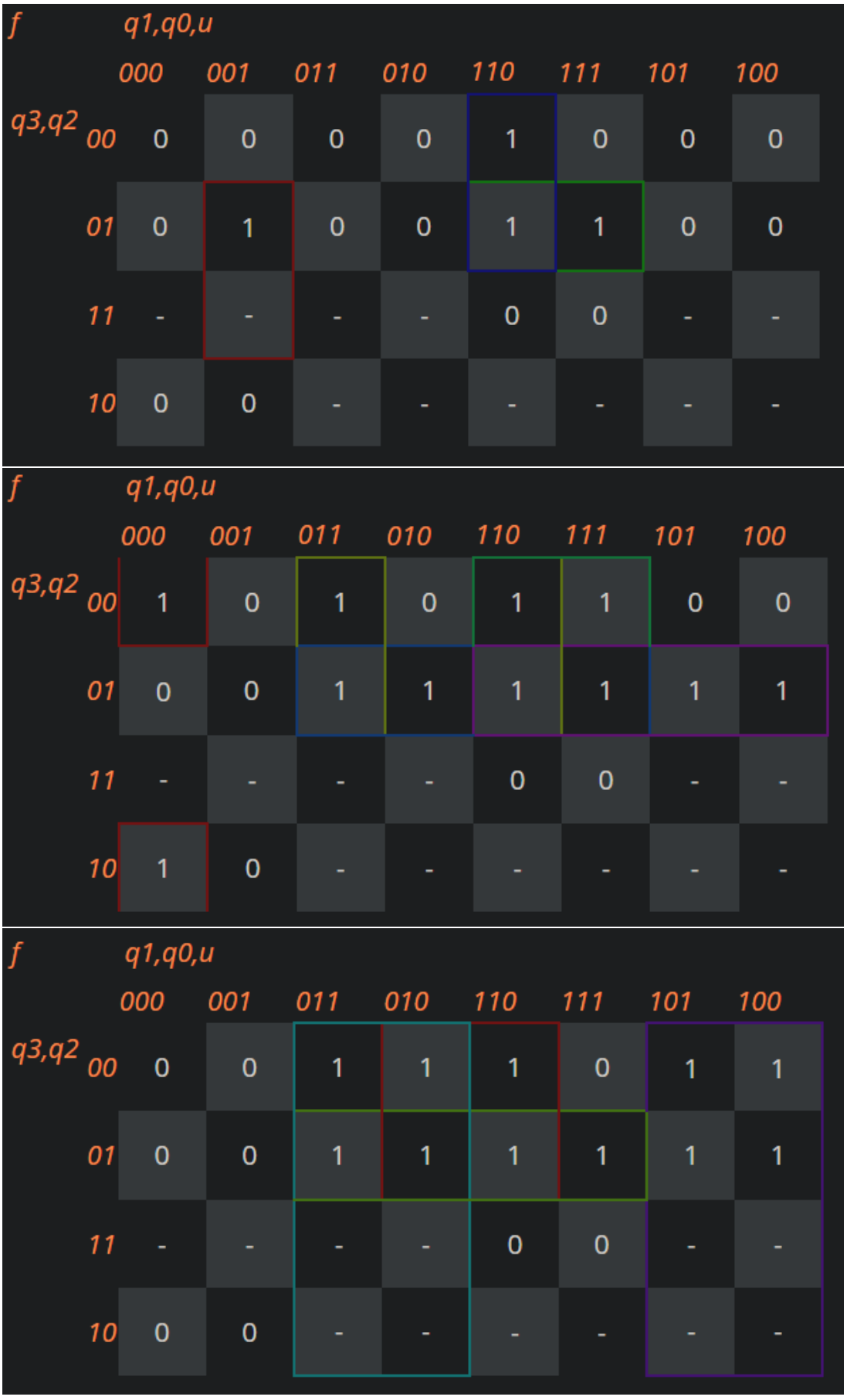
f
q1,q0,u
000 001 011 010 110 111 101 100
q3,q2
00 0 0 0 0 1 0 0 0
01 0 1 0 0 1 1 0 0
11 - - - - 0 0 - -
10 0 0 - - - - - -
f
q1,q0,u
000 001 011 010 110 111 101 100
q3,q2
00 1 0 1 0 1 1 0 0
01 0 0 1 1 1 1 1 1
11 - - - - 0 0 - -
10 1 0 - - - - - -
f
q1,q0,u
000 001 011 010 110 111 101 100
q3,q2
00 0 0 1 1 1 0 1 1
01 0 0 1 1 1 1 1 1
11 - - - - 0 0 - -
10 0 0 - - - - - -

f	q1,q0,u							
	000	001	011	010	110	111	101	100
q3,q2 00	1	1	0	0	1	0	1	1
01	0	0	0	0	1	1	1	1
11	-	-	-	-	0	0	-	-
10	1	1	-	-	-	-	-	-

Neprečišćeni izrazi koje dobijemo su:

- $J_3 = q_2 q_1' q_0' u + q_3' q_2 q_1 q_0 + q_3' q_1 q_0 u'$
- $J_2 = q_2' q_1' q_0' u' + q_3' q_0 u + q_3' q_1 q_0 + q_3' q_2 q_0 + q_3' q_2 q_1$
- $J_1 = q_1' q_0 + q_1 q_0' + q_3' q_0 u' + q_3' q_2 q_0$
- $J_0 = q_2' q_0' + q_3' q_2 q_1 + q_3' q_1 u'$

Naravno, članovi ovih izraza se mogu grupisati radi minimizacije broja kola, ali to nije fokus trenutnog zadatka. Slika kola u Logisimu je sljedeća:

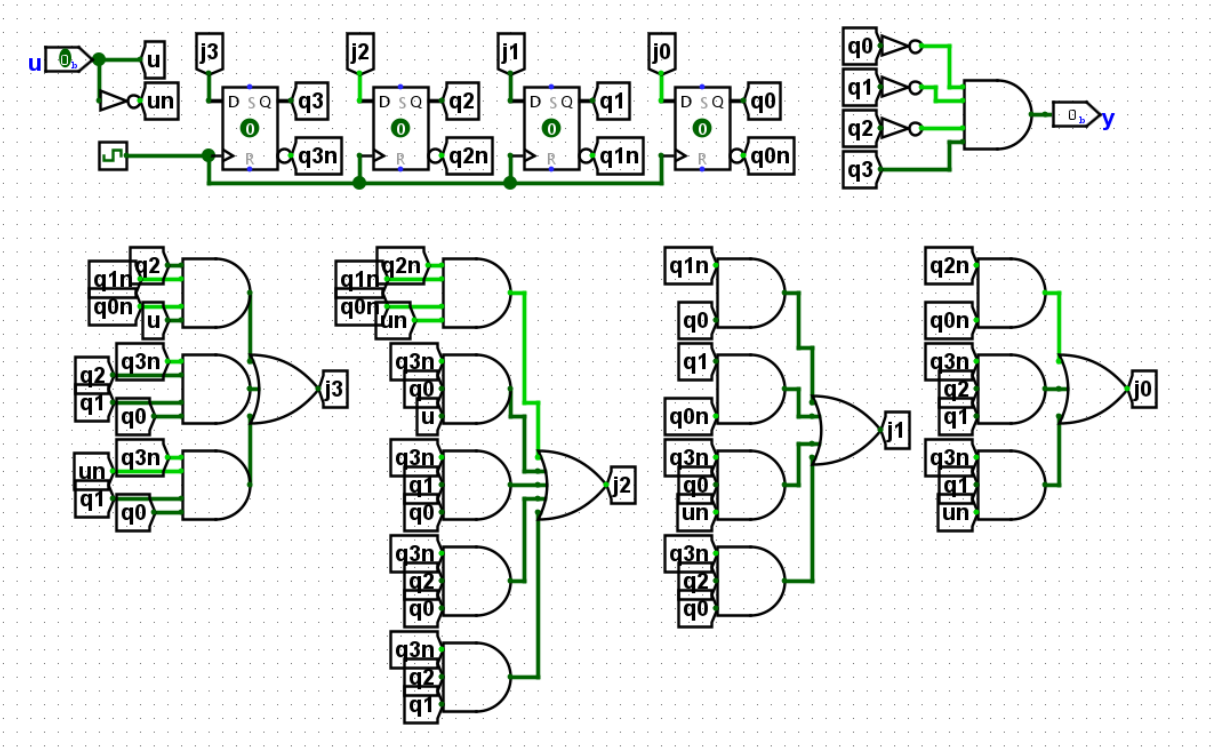

Što se tiče Mealyovog automata, njegova slika je slijedeća:

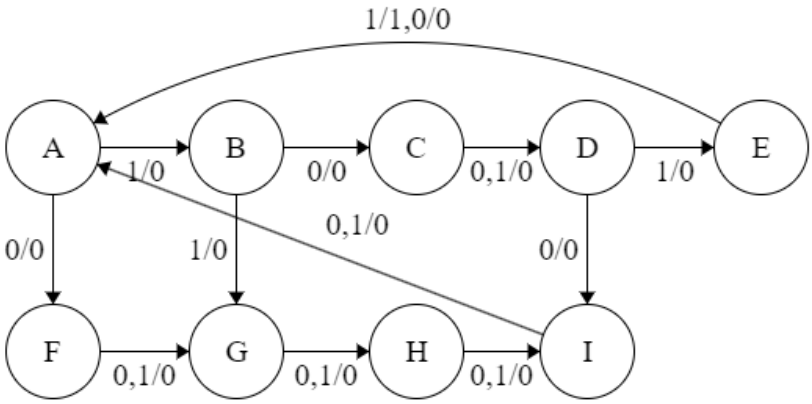

Vidimo da je vrlo sličan Mooreovom, pri čemu je jedina razlika što izlaz ovisi ne samo od trenutnog stanja, već i od ulaza u presudnom trenutku. Dakle, na kraju izvedbe Mealyevog automata na ovaj zadatak, jedino što se različi Mooreu je slijedeće:

- U izrazu za J_3 više ne figuriše minterma $q_2 q_1' q_0' u$, već je izraz jednak samo $J_3 = q_3' q_2 q_1 q_0 + q_3' q_1 q_0 u'$, i
- Izlaz se dobiva izrazom $Y = u q_3' q_2 q_1' q_0'$.

Šema u Logisimu izgleda ovako:

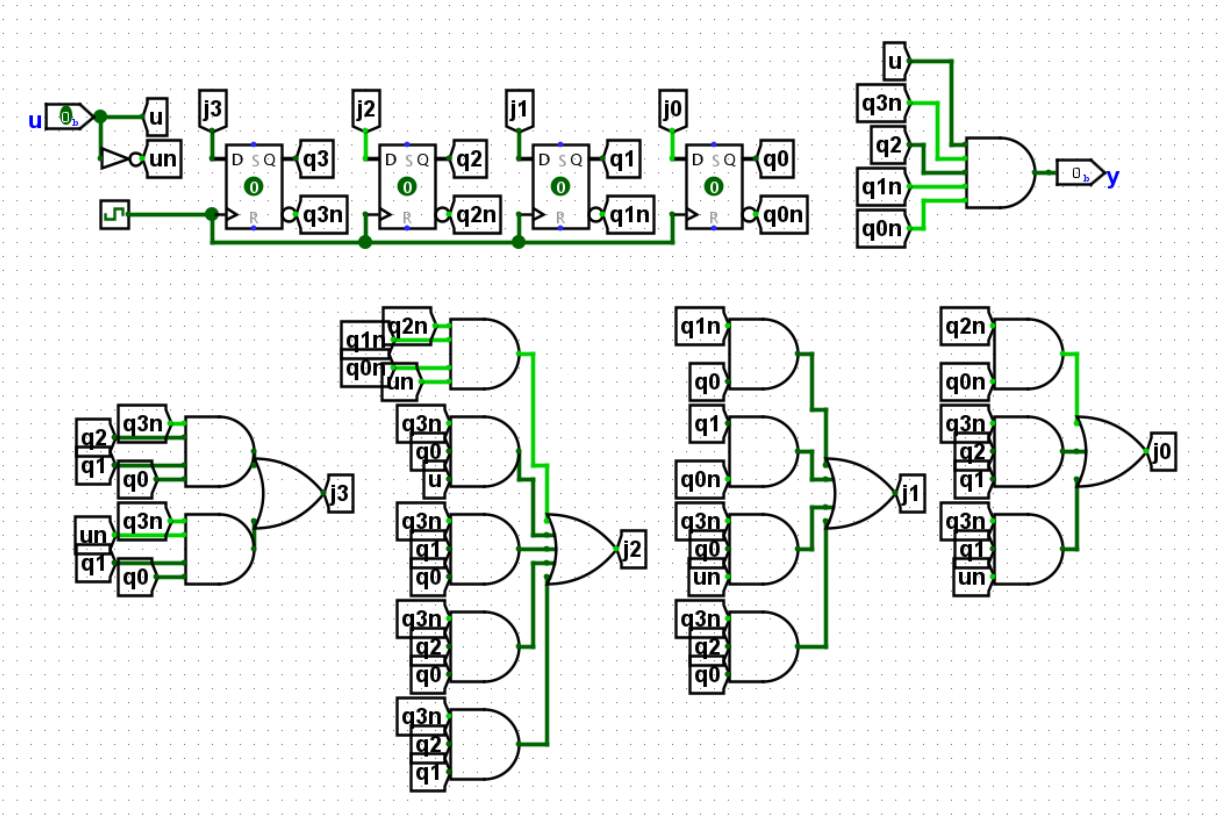

Kao što je već spomenuto, ovaj automat se može uljepšati grupisanjem članova izraza za J bitove, ali se u to nećemo upuštati ovdje.

Zadatak 2: Vremensko-iterativni 6bitni komparator

Projektovati i simulirati u Logisimu 6 bitni komparator kao vremensku iterativnu strukturu.
Kolo izgleda ovako, nakon čega slijedi objašnjenje:

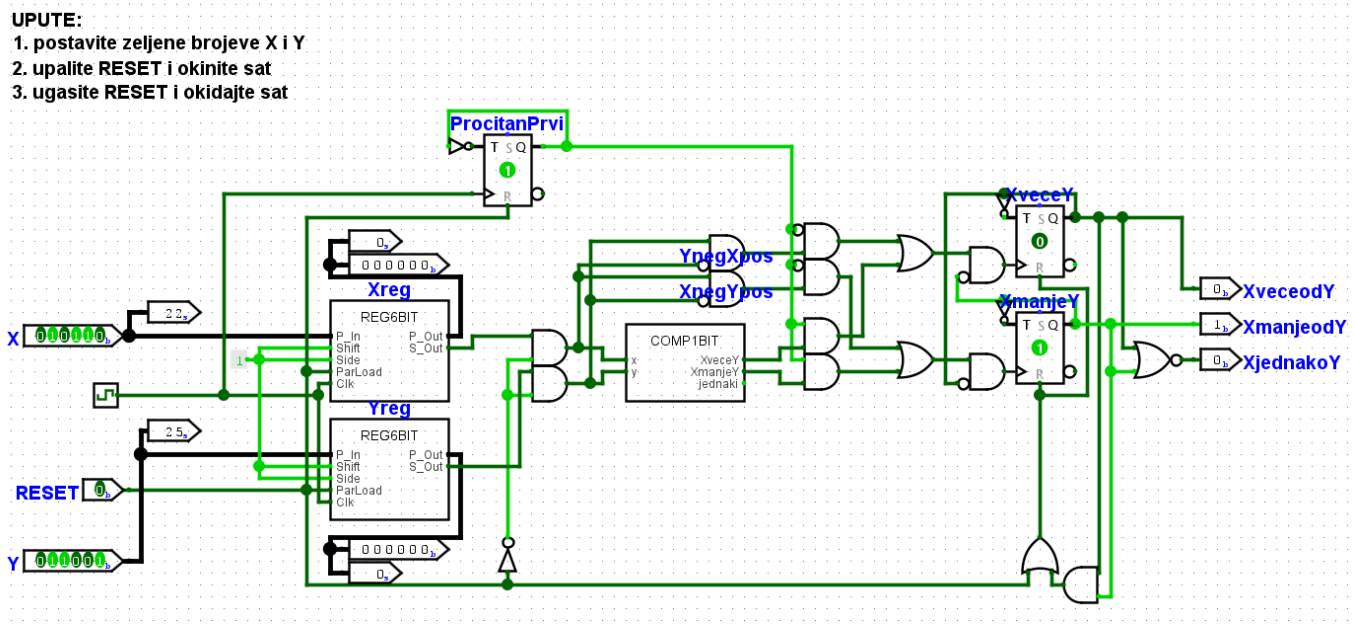

Glavne ideje za izradu ovog zadatka su:

- Za potrebe vremenske iterativnosti, koristi se serijski izlaz shift registra koji ulazi u jednobitni komparator,
- Poredimo brojeve u 2kk formatu, tako da moramo prvi bit posebno tretirati,
- Kada komparator odluči da je jedan izlaz veći od drugog, postavi stanje flip flopa za taj izlaz i zadrži to stanje do kraja poređenja,
- Ako komparator nije našao veći ili manji broj, pretpostavlja se da su jednaki, tj. $(x = y) \Leftrightarrow \overline{x < y \vee x > y}$

Prvi problem je tretman prvog (najvišeg) bita. Prvo imamo FF koji je jednak jedinici ako smo obradili prvi bit, a jednak nuli ako nismo. Imamo dva slučaja pri poređenju brojeva X i Y u smislu prvog bita prije nego što je obrađen: 1. X je negativan a Y je pozitivan, u kojem slučaju postavljamo krajnji rezultat da je $X < Y$, i 2. X je pozitivan a Y je negativan, gdje postavljamo krajnji rezultat $X > Y$. Napomenimo da nakon postavljanja krajnjeg rezultata $X < Y$ ili $X > Y$ dalje promjene rezultata su onemogućene.

Ako se desi da su najviši bitovi X i Y oboje nule ili jedinice, onda se ostatak postupka prepušta poređenju jednobitnog komparatora, koji tek dobija ulogu nakon što je obrađen prvi bit. Opet, ako komparator pronađe veći element, šalje signal krajnjim flip flipovima i oni se zaključavaju, onemogućujući dalje promjene.

Treba napomenuti da šestobitni registri (radi se o istom registru rađenom na tutorijalu, osim što je ovaj šestobitan) shiftaju svoj serijski izlaz ulijevo, kako bi se obrađivao najviši bit prvo. Još jedan detalj ovog kola je failsafe na kraju, koji u slučaju da se ikada pojavi da je X istovremeno veće i manje od Y resetuje krajnje flip flipove, i time vraća rezultat na jednakost.

Upravljanje ovim kolom je poprilično jednostavno. Prvo se postave bitovi X i Y, pa se postavi RESET pin na jedinicu, i nakon toga okine sat. Razlog okidanju sata je da se paralelno X i Y upišu u svoje registre. Nakon što su se X i Y smjestili u registre, što možemo vidjeti na izlaznim pinovima registara, onda se RESET treba vratiti na nulu. Neposredno nakon vraćanja RESETa na nulu, poređenje počinje, i na izlazu se vidi šta je komparator zaključio nakon što je vidio prva dva bita. Nakon ovoga, korisnik okida sat dok registri ne shiftaju sve ulijevo.

Zadatak 3: Keš memorija

Projektovati četverostruko grupno-asocijativni keš kapaciteta 2MB za 64-bitnu memoriju kapaciteta 8GB. Veličina bloka je 64 bajta.
Izlistaćemo dostupne podatke:

- $capRadno = 8GB$,
- $bRadno = 64b$,
- $nAdr = capRadno/bRadno = 8GB/64b = 8GB/8B = 1G = 2^{30}$,
- $adr = \log_2 nAdr = \log_2 2^{30} = 30$,
- $ass = 4$,
- $word = 8B$,
- $block = 64B$,
- $cap = 2MB$.

Broj linija u kešu se računa po formuli $N = \frac{cap}{block \cdot ass}$, pa će biti $N = \frac{2MB}{64B \cdot ass} = \frac{2^{21}B}{2^8 B} = 2^{13}$.
Biti indexa adresiraju ovih N linija, dakle biće nam potrebno $index = \log_2 N = \log_2 2^{13} = 13$ bita indexa.
Sada, za računanje bita offseta, bitno je razmotriti da li se adresira po riječi ili po bajtu unutar bloka. Obje opcije su validne, pa ćemo izračunati za obje.
Ako adresiramo po riječi, onda bite offseta računamo po formuli $offset = \log_2 word = \log_2 8 = 3$, pa nam treba 3 bita offseta. Za adresiranje po bajtu, trebalo bi nam $offset = \log_2 block = \log_2 64 = 6$ bita.
Napokon, bite taga računamo po formuli $tag = adr - index - offset$. Za adresiranje po riječi je $tag = 30 - 13 - 3 = 14$, a po bajtu je $tag = 33 - 13 - 6 = 14$ bita. Razlog što je adresa u ovom slučaju jednaka 33 jer ako adresiramo po bajtu, kojih sada ima 8 puta više nego riječi, trebaće nam još tri bita.
Za adresiranje keša po riječi nam je potrebno `TAG=14b, INDEX=13b, OFFSET=3b`, a po bajtu je potrebno `TAG=14b, INDEX=13b, OFFSET=6b`.

Zadatak 4: Mikroinstrukcije oglednog procesora

Za sljedeće mikroinstrukcije oglednog procesora napisati da li su validne. Ako nisu napisati zašto nisu, a ako jesu napisati vrijednosti svih kontrolnih signala mikroinstrukcije.
a) f := lshift(sp + ir); mar = sp; rd
b) mar := lshift(mbr + a); if z then goto A1

a) Ogledni procesor ima dvije sabirnice za čitanje iz registara, i to je dovoljno za dva registra **sp** i **ir** koji se čitaju. Bitno je naglasiti da nije svejedno koji će na koju sabirnicu, jer se **sp** istovremeno upisuje u **mar**, što znači da **sp** mora biti na sabirnici B, a **ir** na sabirnici A. Zbir **sp** i **ir** će ući u ALU, i shiftat se za jedno mjesto i ući u sabirnicu C, koja upisuje na adresu registra **f**.

```
A CC ALU SS MBR MAR RD WR ENC REGC REGB REGA ADRESA
0 00  00 10   0   1  1  0   1 1111 0010 0011 --------
```

Objašnjenje:

A: **mbr** ne igra ulogu u ALU,
CC: nemamo skokova na kraju instrukcije,
ALU: sabiramo, pa je 00,
SS: shiftamo ulijevo,
MBR: nemamo upis u **mbr** iz C sabirnice, tj. shiftera,
MAR: imamo upis u **mar**,

RD: čitamo vrijednost iz memorije i upisujemo u **mbr**,

WR: ne upisujemo vrijednost iz **mbr** nigdje,

ENC: upisujemo u memoriju vrijednost sa C sabirnice (ALUa),

REGC: adresa odredišta za upisivanje, sadrži adresu registra **f**

REGB: adresa izvorišta na sabirnicu B, sadrži adresu **sp**,

REGA: adresa izvorišta na sabirnicu A, sadrži adresu **ir**.

ADRESA: nebitno, jer nemamo skokova

b) Odmah vidimo da je problem što se izlaz iz ALU upisuje na **mar** koji uopće nema poveznicu na sabirnicu C.

Zadatak 5: MULTD instrukcija u oglednom procesoru

*Koristeći mikroarhitekturu oglednog procesora, napisati, u minimalnom broju mikroinstrukcija, mikrokod faze izvršenja **MULTD** instrukcije koja će pročitati podatak sa memorijske lokacije specificirane sa donjih 12 bita instrukcije, pomnožiti pročitanu vrijednost sa vrijednošću AC registra, i spremiti rezultat u AC registar. **MULTD** će zamijeniti trenutnu **JNEG** (opkod 1100) instrukciju oglednog procesora. Modifikovati mikrokod oglednog procesora u Logisimu.*

Ideja je ponavljati dodavanje vrijednosti akumulatora na sebe onoliko puta koliko iznosi vrijednost na adresi. Ponavljanje simuliramo smanjenjem iznosa na adresi za 1 (sabiranjem sa -1) dok ne postane nula. Treba napomenuti da ovaj proces radi jedno viška sabiranje, što znači da moramo smanjiti vrijednost iznosa na adresi za jedan prije početka ponavljanja. Ali, u tom slučaju ako je vrijednost na adresi jednaka nuli, otići će ta vrijednost u negativno, i u ovakvoj izvedbi, izazvati beskonačnu petlju. Tako da ćemo provjeriti vrijednost iznosa na adresi prije početka algoritma, i ako je nula, postaviti akumulator na nula i završiti množenje. Trenutni mikrokod, sa dodatnom modifikacijom, izgleda ovako:

00	00c00000	00506000	b013001c	24143313	3414040b	30000409	00c03000	00400000	f0110000	11a03100	60200000	3000040f	00c03000	00400000	e0111000	00c03000
10	00516100	981a0000	6011a100	34140419	30000417	30000100	68108300	50000116	60000000	3000041b	68108300	68118300	24143328	34140423	30000421	001a2300
20	60c0a007	001a2300	71a0a10a	30000426	001a2300	60c0a00d	001a2300	60c0a010	3414042e	3000042c	60000050	ffffffff	50000100	68108300	34140432	00127200
30	11a02000	68308300	34140441	3414043b	30000438	00c01000	00527200	60a0200a	00d22600	00400000	60a0100a	3000043e	00127200	71a0210a	00d22600	00400000
40	f0110000	34140449	30000446	00d22600	00400000	f0100000	101a0100	10110200	70120a00	3000044c	081a9300	6012a200	081a9300	181a0a00	601a6a4b	00000000
50	00c03000	105a0100	d01b0055	401bb700	60111a53	70110500	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000	00000000

Zaokružena mikroinstrukcija u prethodnom bloku predstavlja mjesto gdje je počinjala instrukcija **JNEG**, i sada je zamijenjena skokom na adresu 0x50, odakle počinje **MULTD**. Razlog ovome je što, ako bismo trpali mikroinstrukcije množenja u ovaj mali prostor, morali bismo shiftati ostatak mikrokoda za nekoliko mjesta udesno, što predstavlja mukotrpan proces. Zbog toga skačemo na adresu 0x50 (dec. 80) jer tu imamo prostora.

Mikrokod prati sljedeće mikroinstrukcije počevši od adrese decimalno 80 (hex. 0x50):

- $b = m(x)$; što je zapravo apstrakcija za naredbe

  80. $mar := ir; rd;$

  81. $a := ac; rd;$

  82. $b := mbr;\ if\ z\ goto\ 85;$

83. $b = b + (-1);\ if\ z\ goto\ 0;$

84. $ac := ac + a; goto\ 83;$

85. $ac := 0;\ goto\ 0;$

Kodovi pojedinačnih mikroinstrukcija se mogu vidjeti u na prethodnoj slici počevši od adrese 80 (hex. 0x50). Ovaj mikrokod uspješno množi pozitivne brojeve (jer izgleda da ogledni procesor ne podržava negativne brojeve u memoriji), kao i nulu, bila ona u akumulatoru ili na traženoj adresi.
Također je u Logisimu u projektu za ovaj zadatak napisan mali testni program koji množi 5 i 10 i smješta u akumulator:

```
LOCO 005 (7005);
STOD 200 (1200);
LOCO 00a (700a);
MULTD 200 (c200);
```

Ovaj program se nalazi na adresi hex. 0x020, nakon skoka sa adrese 0x000.